

NAŠA MOŽ

STROKOVNI GLASNIK.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
Naročnina mesečno 4 K.

Uredništvo in upravnništvo je
v Ljubljani, Stari trg št. 2/1.

Ljubljana, 10. aprila 1921.

Gorje ljudstva so njegovi zapeljivci. Ni ga nemaščenega zločina v socialni zgodovini. Tudi ne vemo, ali je kazen zapeljivcev večja ali zapeljancev. Na tem svetu morda zadeva zapeljance večje gorje, a mnogokrat umirajo skupno.

Naše strokovne organizacije, združene v Jugoslovanski strokovni zvezi, morajo rešiti delavstvo na celi črti. Dvakrat po ustanovitvi države si je že polomila rdeča zmija na Slovenskem zobe. Mogoče, da še poskusi. Zgledi, kako so se končali vsi socialni manevri, ki jih je hotel kdo izpeljati brez vesti in morale, je ne izuče.

Sedanja socialna revolucija je nadaljevalka mnogobrojnih manjših potresov zadnjih sto let. Na zapadu Evrope v Franciji spočeta divja sedaj po sto letih na evropskem vzhodu in iz Rusije, odkoder je blažji svet pričakoval rešitve, meče svoje zublje čez svoje meje in straši z njim zemljo, ki jo je pred dobrim vekom rodila.

Sedanja oblika ni in ne bo mnogo drugačnejša, ko ona prva; samo da postaja toliko bolj strašna, kolikor je njena orgija obsežnejša. Takrat so kosti tedanjih zapeljancev pokrile Evropo, a poginili so tudi zapeljivci. Povest o možu, ki je vodil medveda, se, glasi tako:

Mož je hotel medveda nakačiti na vse ljudi samo na sebe ne. Zato je pustil, da so suvali zver skrivaj z dolgimi drogovi. Revni medved, ki je zmeraj z večjo jezo renčal, ni vedel prav, odkod mu prizadevajo neznosne muke. Raztogoten je pograbil prvega človeka, ki je prišel mimo. Seveda se vsled take nevarnosti nihče več ni približal razdraženi zveri. A mož, ki je zver vodil na drogu, je le še netil njen srd s skrivnimi ubodi in sunki. Zver se je zastoj ozirala, kje so povzročitelji njenih muk. Zbesnela se okrene proti lastnemu mučitelju, zvlje drog s tacami in zmr-

cvari lastnega hudobnega gospodarja. Zgrudila se je sama na smrt sesuvana in z raztrganimi nosnicami, a pod njo tudi pravi povzročitelj vseh njenih muk.

Ta zver je ljudstvo, ki so mu oduzeli luč oči in ga priklenili na drog za njegove strasti socialno politični zapeljivci. Ko ne gleda več z očmi vere, ne ve več, odkod prihaja vse zlo. Nekaj časa skuša nasititi svoje strasti s tem, da popade in ukonča vsakega, kogar mu pokažejo s prstom njegovi zapeljivci. A kmalu se podivjanemu ljudstvu izogne vse, kar je poštenega. A razhujskane strasti še tuljijo, pezo in davke, vojaške in socialne verige še čuti; zato, ko ne vidi več nikogar, ki bi po besedah zapeljivcev utegnil biti vzrok njegovih ran, pograbi smrtno zmučeno in razkačeno svoje lastno zapeljivce in se nato pokolje med seboj.

Slovensko delavstvo noče biti podobno osuvanemu medvedu na verigi. Tudi noče slediti rdeči zmiji, še manj pa oni, ki je najbolj gnusna, ki prihaja pod krinko narodnega socializma z izdajalskimi poljubi.

S čim bo pokazalo, da noče zla? S tem da bo terjalo, naj njegove strokovne organizacije stoje izrazito ob križu. Nihče ne umrje za druge iz hinavščine. Tisti, ki je razpel roke na ta les, res ljubi. Ob njem se bomo zbrali. Ob njem se bo rešilo vse ljudstvo.

Uspehi.

Kaj je naša strokovna organizacije dosegla že za delavstvo? Na to vprašanje bi mogli odgovoriti z velikim številom mezdnih gibanj, v katerih so naši organizirani tovariši dosegli zboljšanje plač. Govoriti bi mogla nešteta posredovanja v prilog delavstvu. Stotisoči delavskega denarja so se potom naše strokovne organizacije stekli v pomoč tovarišem, ki jih je zadela bolezen, brezposelnost ali smrt v družini. Neprecenljiva je pomoč, ki jo najde delavstvo v svoji

organizaciji. In delavstvo čimdalje bolj spoznava, da pomeni strokovna organizacija zanj kruh, streho in zaščito.

Toda vsi ti uspehi ne povejo dovolj. Kaj smo dosegli tekom let, moremo šele preценiti, če pomislimo, kaj bi bilo z delavstvom, če bi jutri strokovne organizacije izginile. Delodajalci bi mogli po lastni volji znižati plače — saj bi ne bilo nikogar, ki bi se mogel upirati. Če bi posamezen delavec ugovarjal, bi ga odpustili. Osemurni delavnik bi polagoma izginjal. Delodajalec bi začel odpuščati starejše in slabotnejše delavce, ohranil bi le najkrepkejše človeške stroje. Kdo bi se uprl? Nihče. En sam tako nič ne doseže. In takrat bi začutili vsi, da morajo nastopiti vsi delavci, združeni, edini, to je strokovno organizirani.

Najvažnejši uspeh strokovne organizacije je tāle omejila je samovoljno postopanje delodajalcev, ter neprestano čuva, da se ne kršijo delavske pravice. Podjetnik ne more več kar na slepo odpuščati delavcev; ker ve, da bo imel opraviti z močno strokovno organizacijo. Fabrikant ne more siliti na deseturno delo, ker ve, da mora računati s tem, da strokovna organizacija ne bo molčala. Tako je strokovna organizacija v mnogih slučajih kapitalizmu zvezala roke, da ne more delavstva več tako izkoriščati, kot ga je tedaj, ko je bila delavcu organizacija prepovedana.

Kako je bilo mogoče doseči vse te uspehe? Samo zato, ker je v krščanskem strokovnem gibanju delala četa ljudi, ki so bili prežeti pravega duha. Njim Jugoslovanska strokovna zveza ni bilo podporno in špitalsko društvo. Oni so vedeli, da je JSZ bojna organizacija. Bojna organizacija pa mora biti polna edinosti. Vsi za enega, eden za vse! V štrajkih, pri mezdih pogajanjih, pri izporih, v srditih bojih z rdečim terorjem — vedno in povsod so bili ti možje enega duha, ene misli, ene volje. Hodili so od moža do moža in jim odpirali oči, da so spoznali cilje in pomen strokovne organizacije. Utrujeni od dela so cele večere porabili za organizacijo svojih tovarišev. V Ljubljani in Trbovljah v Kropi, na Jesenicah, v Trziču, v Vevčah in drugod dobite našo staro gardo. Ta poštena delavska srca so žrtvovala čas, zdravje in denar v prid naše organizacije. Tem žrtvam se imamo zahvaliti za uspehe, moč in rast Jugoslovanske strokovne zveze.

Mnogo teh naših najboljših mož je že v grobu. Kar je še ostalo starih Krekovih delavcev, še vedno živahno pomagajo, kjer le moreje. Njim mora slediti tudi mlajši rod! Zavest, ki so jo imeli ustanovitelji naše organizacije, mora prešiniti nas vse.

Bojna organizacija krščanskega proletarijata smo. V boju zmaga oni, ki je poln discipline in duha vzajemnosti. Treba je žrtev, napora, navdušenja za svete pravice delavnega ljudstva — potem bo rastla notranja moč delavskega stanu. In delavstvo pojde s hitrejšim korakom naprej do novih uspehov.

Organizacijski vestnik.

Iz tajništva JSZ. Prevalje: govornika za prvi maj pošljemo iz Ljubljane. — Zagorje. Pristopnice novo pridobljenih članov smo sprejeli — veselo iznenadeni.

Proslava 1. maja. Jugoslovanska strokovna zveza obhaja 1. maj kot delavski praznik. Skupine naj pripravijo dostojno proslavo. Delavstvo naj se udeleži sv. maše, če mogoče, napravi skupen izlet, povsod naj se vršijo shodi in kjer razmere dopuščajo, sprevodi. Skupine, ki žele ta dan govornika, naj to pravočasno javijo tajništvu JSZ. Kjer bodo govorili domači govorniki, tja pošljemo osnutke slavnostnega govora, tako da homo ta dan po vsej loveniji Sslavili 1. maj s to edino mislijo in težnjo, združiti vse odvisno delavno ljudstvo v strokovno organizacijo, v Jugoslovansko strokovno zvezo. Opozarjamo skupine, da izda za ta dan tajništvo JSZ malo brošurico v razprodajo. Cena bo malenkostna in naj jo skupine čimpreje naročijo.

Mojstrana. Dolgo časa smo molčali. Delavstvo je bilo razklano, ker je nasledlo vsaki še tako očitni laži in bilo enkrat za komuniste; ko so njihove organizacije bile razpuščene, pa je mislilo, da jim bodo socialpatrijotje ustvarili nebesa. Kristanova socialpatrijotična garda je obljubila delavcem takoj boljše plače, večji nabavni prispevek, več živeža po še bolj znižanih cenah itd. No, to delavci pač uvidijo, da jim je organizacija potrebna, ne vejo pa, katera je prava organizacija njihova in katera „narobe-organizacija“. Je pri nas nekaj „narobe-organiziranih“, ki nočejo nič slišati o Jugoslovanski strokovni zvezi. In ti so bili vzrok, da so še več delavcev spravili na Kristanov socialpatrijotični led. Seve, mislili so, da jih bodo Kristanovi hlapčki rešili! Pa so jim obljubljali in obljubljali mesec za mesecem, bilo ni nič, niti zastopnika niso mogli preprostiti, da bi bil prišel z Jesenic k njim. Ko je bilo očitno, da so obljube o takojšnjem zvišanju plač prazne, so socialpatrijotični apostoli začeli tolažiti delavce z bolniškimi podporami, ki jih nudi socialistična „narobe-organizacija“. To pa se pravi, norce se briti iz delavstva, ker vendar noben pameten delavec ne misli več, da je strokovna organizacija kaka bolniška ali podporna družba, in tudi vsak ve, da tiste kronce, ki jih organizacija more plačati v slučaju obolezlosti kakega člana, pomenijo skoro toliko kot nič. No, delavstvu se odpirajo oči: prazne so organizacije, ki so zasnovane okoli Kristanovih in sličnih kapitalističnih korit. Vedno jasneje in strožje se ločijo vrste: mi stojimo ob križu, vabimo delavstvo, ki vidi v poštenosti, pravičnosti in ljubezni svojo rešitev, da se pridruži k nam. Kdor pa ni z nami, je proti nam, je proti križu. Mi verujemo, da nas edino ta zamore in ta hoče rešiti, ki je prinesel evangelij vsem revnim in zatiranim in je umrl za revne in zatirane. Kdor veruje vanj in ima toliko značaja, da pokaže to svojo vero, ta bo z nami; kdor pa nima tega značaja, tega zaničujemo. Zato se

zavedno delavstvo zbira v krščanski strokovni organizaciji. Prijatelji in tovariši, če nočete biti varani, v naše vrste! Zavedajte se, da naša organizacija v krušnem in sploh materijelnem oziru najmanj toliko nudi delavstvu, kot vse „narobe-organizacije“. Zagotavlja mu pa več, ker ni vseeno, če vlada v organizaciji osebno koritarstvo, brezvestna sebičnost nekaj voditeljev ali pa če vlada v nji poštenost, čut dolžnosti — krščanska zavest. Pride čas, ko bodo narobe-organizirani delavci še jasneje videli, katera je njihova organizacija.

Prevalje. Čeravno se malo kdaj zglasimo, ne smete misliti, da pri nas krščanski delavci spimo. Posebno zadnje mesece smo se začeli precej gibati. Vršijo se redna socialna predavanja, ki so že mnogo doprinesla, da delavstvo vedno jasneje vidi, da se mora trdno okleniti organizacije in da je le ena prava organizacija — Jugoslovanska strokovna zveza. Prepričani smo, da bodo socialna predavanja tudi obilo uspehov rodila in bodo vzgojila delavce, ki bodo s samostojnim razumevanjem šli in širili krščansko organizacijo. — 1. maj proslavimo slovesno s skupno sv. mašo in s shodom pri sv. Križu nad Dravogradom. Vabimo tudi vse okolišne skupine iz Mežiške doline in iz sosednje Štajerske, da se nam pridružijo. — Toliko za danes, drugič še kaj več o naši liberalni gospodi in njihovih socialpatrijotičnih prijateljčkih.

Rudarska zveza.

Rajhenburg. Dne 3. t. m. se je vršil v kaplaniji sestanek tukajšnjih rudarjev. Na sestanku je poročal tov. Jeriha iz Ljubljane o današnjem strokovnem gibanju in pomenu krščanske delavske organizacije, „Rudarske zveze“ in njene matice Jugoslovanske strokovne zveze. Navzoči so z odobravanjem sprejeli program „Rudarske Zveze“ in sklenili, da poživijo skupino „Rudarske Zveze“. Tako smo vendar prišli zopet do svoje prave stanovske organizacije, ki bo ščitila naše interese. Navzoči so soglasno izrazili željo, da se naj kmalu vrši zopet shod „Rudarske Zveze“ v Rajhenburgu.

Mirna. Rudarski delavci tukajšnjega revirja smo imeli v nedeljo 3. t. m. v društvenih prostorih sestanek „Rudarske Zveze“, za katero se v splošnem tukajšnje delavstvo zanima. Na sestanku je poročal zastopnik JSZ iz Ljubljane, kateri nam je razložil pomen krščanske delavske organizacije in „Rudarske Zveze“. Vsi navzoči so izvajanju govornikovemu z odobravanjem sledili.

Št. Janž. Med tukajšnjimi rudarji se je vzbudilo zanimanje za „Rudarsko Zvezo“, zato ker tudi naši rudarji uvidevajo, da ne morejo več živeti od praznih obljub. Zato gremo za tem, da si ustanovimo pošteno delavsko organizacijo, ki bo res zastopala interese delavstva. Zato je pa neobhodno potrebno, da se sami pobrigamo zanjo. — Dragi sotrpini — rudarji, prevdarite svoj položaj in spreglejte in uvideli boste, da vse delavstvo krog Vas zapušča lažnjive protikrščanske or-

ganizacije in pristopa v vrsto „Rudarske Zveze“. Zato zganimo se tudi mi in združimo svoje vrste v krščansko delavsko organizacijo!
Rudar.

Prometna zveza.

Pripombe k „Službenem listu“ obr. ravnateljstva južne železnice z dne 5. marca. (Nadaljevanje). „Službeni list“ pravi dalje: Vsaka kazen je natančno zabeležena in v bodoče se bomo pri imenovanjih, nameščenju, izrednem napredovanju itd. ozirali v prvi vrsti na one, ki so neoporečni. Glede natančnega zabeležka kazni in o izvanrednem napredovanju železničarjev zamoremo sledeče konstatirati. Akoravno nekateri uslužbenci zaradi nemarnosti v svoji službi še niso dali povoda, da bi bili kaznovani in železničarsko službo vestno in točno vrše, jih nekateri gospodje pri obr. ravnateljstvu j. ž. ne vpoštevajo, ker niso pripadniki one organizacije, o kateri uprave mislijo, da so edino državotvorne organizacije. Zvestoba, vestno in točno službovanje ostalih železničarjev, ki zahtevajo in se borijo za svoje pravice in se s sistemom, ki pri obr. rav. juž. želez. vlada, nikakor ne morejo sprijazniti, so že v črni knjigi zabeleženi in k zapostavljanju pri napredovanju v vsakem oziru že obsojeni. Glede izvanrednega napredovanja železničarji še niso pozabili, kako je bilo ob zadnji stavki, ko so šli za splošne, državne in upravne koristi nekateri prvi v službo in s tem sebe in svoje družine življenje stavili v nevarnost; za vse to pa so dosegli, da so nekateri gospodje mastno napredovali, uslužbenci pa so bili za svojo zvestobo od svojih tovarišev kamenjani in opljuvani in so za vse to gledali skozi prste. Glede surovega obnašanja uslužbencev proti predstojnikom samo nekoliko. Nikakor ni umestno in je potrebnih disciplini surovo obnašanje uslužbenca proti predstojnikom zelo škodljivo, ravno tako je tudi vse obsodbe vredno surovo postopanje predstojnikov, ki ga izvajajo proti uslužbencem, ako po vsej pravici in odločno zagovarjajo njim v službi dane pravice. Za uslužbence je v tem oziru kazen; ali je za gospode tudi? Čas je že, pravi isti službeni list, da se povojne razmere že enkrat uredi in pride vsa stvar v normalni tir. Tudi uslužbenci to želijo in pričakujejo, da se službena pragmatika že skoraj povoljno uveljavi in da možnost starejšim uslužbencem, ki že od začetka vojne čakajo, da po truda-polnem delu v miru in preskrbljeni uživajo svoj toliko zaželjeni počitek in s tem omogočijo stalno službovanje mlajšim uslužbencem, za katere vedno uprave iščejo vzrokov, da jih na cesto pomečejo. Nimamo namena vzbujati med delavstvom nezadovoljnost. V vsakem slučaju je tudi nesmiselno, da se pri obratnem ravnanju dogajajo stvari, katere se morajo obsojati in so vse graje vredne. Večina železničarjev je opazila, da se uganja pri obr. rav. juž. želez. strankarska korupcija v korist nekaterim osebam samo one organizacije, ki uganjajo umazano denuncijantsvo nasproti tovarišem

Železničarjem v nasprotnih organizacijah. Prepričani smo in splošno mnenje med železničarji je, da tisti, ki vrši svojo službo in ni organiziran v organizaciji, katera naj je upravi za „bergljo“, je nji in državi nevaren. Ne delo in ne zvesto službovanje železničarjev, ampak zagrizena strankarska strast naj vlada in komandira splošno železničarstvo v prid ene organizacije, katera naj upravi zasigura suženjsko hlapčevstvo liberalnega sistema.

Zveza predilniškega delavstva.

Litija. Tudi pri nas smo se pričeli gibati. Ustanovili smo namreč krajevno skupino Predilniške Zveze, katera pa naše narodne socialiste zelo bode, ker se boje za svojo zadnjo trdnjavo, ki se jim nahaja v razsulu. Sedaj pa nas skušajo preslepiti s tem, da bodo krščanski socialci uvedli 12 urni delavnik. Mi jim pa tega ne verjamemo, ker dobro vemo, da lažejo samo zato, da bi rešili pred razsulom svojo zadnjo trdnjavo. Zato jim pa vsi zavedni delavci obračamo hrbet, ker nočemo več nasesti na liberalne limanice in na laži obljube po kapitalistih podpirane narodno-socialne organizacije. Zato se pa vse zavedno delavstvo zbira v „Predilniški zvezi“, ker uvideva, da ta edino zastopa interese predilniškega delavstva.

Zveza papirniških delavcev.

Medvode. K zadnjemu dopisu dostavljamo, da smo zamenjali v notici osebo g. Mülnerja z g. Blümlom.

Vevče. V tukajšnji tovarni nam gre zadnji čas precej slabo. Vsled pomanjkanja surovin so nastale velike težkoče za obrat tovarne. Delavstvu se je za pizuhe obljubilo, da bo postavljeno na cesto. Na veliko soboto je imela naša skupina JSZ sejo na kateri se je sklenilo, da gre takoj v pondeljek deputacija delavstva v tovarno in da zavzame stališče, da se nobenega delavca ne odpusti. Na to je vodstvo tovarne tudi pristalo. Za v bodoče ne vemo, kaj pride. Gotovo je pa to, da bo naša skupina stala vedno na tem stališču. Tovarna je hotela, da naša organizacija nasvetuje, katere delavce naj se odpusti. Skupina JSZ je odločno odklonila to judeževu obrt. Naša organizacija ni zato tu, da bi pomagala delavstvo vničevati, pač pa, da varuje delavske koristi.

Usnjarska zveza.

Ljubljana. V tukajšnji tovarni Pollak se je vršil minuli teden sestanek radi stavljene spomenice. Navzoči so spomenico odobrili kakor tudi nastop JSZ. Tovariši delavci, treba bo resno nastopiti, zato se zanašamo na vašo disciplino in solidarnost, ker le na ta način bomo dosegli to, kar zahtevamo.

Zveza kovinskih delavcev.

Jesenice. Zopet se začinja od nasprotne organizacije nekak teror. Prišli so že toliko do sape, da so zahtevali od dveh delavcev, da se morata do 8. t. m.

organizirati pri njih, drugače jih postavijo na cesto. To bo približno odgovarjalo dejanskemu položaju nasprotne organizacije. Delavci organizirani v soc. dem. oziroma komunistični strokovni organizaciji, (sploh pa sami ne vedo, kaj so) so začeli zapuščati svojo organizacijo in pristopati krščanski strokovni organizaciji. Sedaj pa mislijo s terorjem zopet pomnožiti svoje vrste oziroma zadržati beg članov. To pot se bodo pa opekli. Zapomnijo si naj, da še nismo v Rusiji in je še vendar kaj drugega, ne samo pest. Naše delavstvo je zavedno in bo dalo primeren kontra tistim, ki mislijo terorizirati jeseniško delavstvo. Ako pa nasprotniki mislijo, da bodo s terorjem koristili delavstvu, tedaj se grozovito motijo in bodo dosegli le to, da bo K. I. D. še bolj dvignilo glavo, ko bo videlo boj med delavstvom samim.

Kropa — Kamnagorica. Zadruga je morala sedaj odpustiti precejšnje število delavstva vsled slabe konjunktore. Odpuščeni so bili tisti, ki nimajo vplačanih deležev oziroma niso deležniki. To je zelo občuten udarec za tamkajšnje delavstvo, katero je popolnoma navezano na vsakdanji zaslužek. Človeku se v takih slučajih vsiljuje vprašanje, kdaj bodo naši vladni krogi v Beogradu podvzeli energične korake za ohranitev naše industrije, tako da bo tudi delavstvo priskrbljeno.

Guštanj. Vedno smo še v negotovosti. Od tedna do tedna pričakujemo, kdo bo odpuščen. Ne vemo, kaj se misli. Tukajšnja tovarna bi po sedanjih preuredbah lahko popolnoma zalagala naše železnice s potrebščinami. Pa tudi to je, da je ta tovarna edina te vrste v Jugoslaviji. Sedaj se bo videlo, ali je resna volja pomagati domači industriji. Ministerstvo železnic je naročilo gospodarskem odseku, da naj naroča od domače industrije potrebščine.

Jesenice (enketa delavskih mezd). Jugoslovanska strok. zveza v Ljubljani je vložila 16. marca 1921 na zahtevo skupine JSZ na Jesenicah spomenico, da naj se v najkrajšem času vrši enketa vseh delavskih organizacij, a žal, da se do danes ni odgovorilo nič od strani vodstva tovarne Kranjske industrijske družbe. Ponovno zahtevamo in ne odnehamo od stvari. Ali je delavec danes plačan po denarni valuti? Tako kot je danes, še ni bilo nikoli, da bi bili delavci tako slabo plačani, kot so sedaj. Na praznik Marijinega oznanenja je tovarna K. O. D. obratovala. Zakaj? Ker ni dela? Ne, nasprotno, ker tovarna ima surovine in naročila Gospodje ravnatelj K. O. D., ali boste še govorili, da ne obratujete, da ne morete delavcu, ki od slabosti pada na tla, ne za en vinar zboljšati položaja? Dolgo pa ne bomo več trpeli in čakali na drobtinco, katera pade bogatinu z mize. Delavstvo trpi, a posledice pridejo.

Čipkarska zveza.

(Nadaljevanje). V mnogih krajih so prišle čipke, posebno v krajih Srbije so se gospodinje precej vneto

vrgle nanje, kar je bilo znamenje, da so se jim dopadle. Sevede kmalu nato so se čutile britko varane, ker čipke niso odgovarjale kvaliteti, kakor je naznanjal blesek čipk. Posebno se je razpredla s temi čipkami trgovina s strani delamrznih a drugače zelo podjetnih ljudi. Ti ljudje so še bolj izkvarili pomen idrijskih čipk in res se je bilo bati, da bo ta naš domači in v rednih časih tako ljubljani izdelek moral podleči raznemu izrabljanju. Bati se je bilo, da ne nastane zopet kriza v čipkarski domači obrti. Čipkarska zveza je iskala izhoda na vseh straneh. Pri vladi je dosegla toliko, da se je privolila čipkaricam podpora v večjem znesku, katere so bile v največji meri deležne žirovske čipkarice in sicer so dobile one nakazanih K 50.000, katere so se razdelile med čipkarice. A podpora, dasiravno je došla revnim čipkaricam v najhujši potrebi, ni rodila tega sadu, kot bi ga pa, če bi bil ta znesek obrnjen v zadrugne svrhe. Podpora je bila porabljena, od nje ni za nadaljni razvoj ostalo nič, dočim bi pa denar, ako bi bil naložen v gospodarske zadrugne svrhe, rodil sadove in nosil obresti. Pa o tem danes govoriti je prepozno. Čip. zveza ni mogla uveljaviti svojih nazorov, o tem so odločevale čipkarice same in jim ni bilo v veliki potrebi, ki je vladala med njimi, zameriti. Da pa ne ostane ves trud Čipkarske zveze zaman, je sklicala dne 30. maja lanskega leta posvetovanje, na katero je povabilo gospodarske institucije, kakor tudi drugače na čipkarstvu zainteresirane kroge. Enketo je vodila Jugoslovanska strokovna zveza po g. Ant. Komlancu. Udeležilo se je poleg državnega zastopnika tudi gospodarski zavod, ki se je že takrat bavil z slučno obrtjo, zastopnica žirovskih čipkaric kakor tudi tajniki JSZ, kateri so bili pooblaščen, da delujejo za čipkarstvo. (Dalje.)

Delavsko zadrugništvo.

Občni zbor Osrednje čipkarske zadrugne v Ljubljani, ki se je vršil 17. marca, je potekel dobro. Poslovalnice, katerih ima zadruga devet, so poslale svoje zastopnice, odločne zagovornice svojih potreb, a ob enem tudi napolnjene razumevanja važnosti svoje stanovsko gospodarske organizacije. Na občnem zboru je poročal načelnik g. Komlanec o delovanju zadrugne do občnega zbora. Opozarjal je na marsikatero težkočo, katere se porajajo ob ustanovitvi takih podjetij. Predložil je poskusno bilanco zadruginega obratovanja od ustanovitve pa do 28. svečana. Debata, katera se je vršila po načelnikovem poročilu in v katero so posegli zastopniki Zadrugne zveze g. dr. Basaj, Marinček, načelnik, zastopnice čipkaric in Kogej, je bila jako živahna. Po odobritvi načelnikovega poročila se je vršila dopolnilna volitev dveh odstopivših odbornikov in sicer: Fran Erce je odpotoval, g. dr. Tomaž Klinar pa radi prevelike oddaljenosti ni mogel vršiti svojih odborniških dolžnosti. Na nju mesti sta bila voljena g. Fr. Šerjak,

poslovodja tvrdke Krisper v Ljubljani in g. Fr. Mi klavčič, uradnik Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani. Kot tretja točka je bila sprememba pravil. V slučajnostih so posegla v debato čipkarice, načelnik in nadzornik. Ob pol 2 pop. je bil občni zbor zaključen. Tekom popoldneva so se čipkarice zopet zbrale deloma v zadrugni pisarni, deloma pa v zborovalni sobi za kratek pomenek.

Shodi Čipkarske zadrugne. V ponedeljek 3. aprila sta bila dva shoda in sicer na Trati pri Gorenji vasi in v Žireh. 4. aprila sta bila shoda pri Št. Joštu nad Vrhniko in Podlipi. Na shodih so poročale zaupnice čipkaric in tov. Kogej. Prihodnji shodi se vrše dne 17. aprila in sicer: v Železnikih zjutraj po maši, v Selcah po deseti maši in v Škofji Loki popoldan ob pol 4. Poroča tov. Kogej. Čipkarice opozarjamo, da se shodov gotovo udeležite.

Delavska konsumna organizacija.

Da so v Sloveniji cene nekaj solidnejše ko v ostali državi je pripisovati zasluga zlasti tudi konsumni organizaciji. Naša delavska konsumna organizacija preprečuje mnogo odušev in sili vso trgovino na pota poštenosti. Da pa tudi sicer postaja naša delavska konsumna organizacija zelo konkreten činitelj v našem narodnem gospodarstvu, priobčujemo statistiko prodajal in zalogo blaga I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani. Zaloga blaga in njega vrednost v posameznih prodajalnih je bila dne 31. XII. 1920 sledeča:

Prodajalna: Kranj	K 303.483.93	Donos:	K 5.734.098.04
• Križe	K 323.480.29	Prod.: Domžale	K 364.919.30
• Ljutomer	K 390.379.42	• Šmartno	K 521.074.50
• Sv. Križ-K	K 494.569.48	• Dunajska c.	K 161.154.21
• Bloke	K 332.640.45	• Novoselo	K 260.427.61
• Mežica	K 558.113.64	• Makole	K 205.133.40
• Šk. Loka	K 226.365.66	• Tržič	K 217.596.62
• Mengeš	K 251.705.09	• Prevalje	K 505.229.38
• Brezno	K 391.284.84	• Črna	K 295.498.50
• Studenci	K 473.095.02	• Ruše	K 432.371.75
• Sv. Križ-L	K 237.430.30	Kongresni trg:	
• Poljčane	K 339.466.39	Manufaktura	K 1.389.200.48
• Vič	K 229.723.77	Špicerija	K 131.368.96
• Zal. c.	K 306.647.48	Vinska klet	K 301.101.30
• Svetje	K 327.010.37	Skladišče	K 1.989.986.30
• Šiške	K 187.719.74	Vinska klet:	
• Trbovlje	K 360.982.17	Zal. c.	K 327.022.---
Odnos:	K 5.734.098.04		K 12.835.864.36
	Skupaj:	K 12.835.864.35	
	Odbitek 23 %	K 2.952.249.---	
		K 9.883.616.35	

Domače vesti.

D. M. v Polju. Velikonočne procesije se je udeležilo naše delavstvo v velikem številu. Procesija je bila zelo veličastna. Zelo jo je poveljevala naša Orlovska godba, ki je dobro igrala. V letošnji zimski sezoni se je izvežbala, za kar gre vsa čast našemu vrlemu kapelniku Svetku. Lepo število je bilo tudi naših vrlih

Orlic, ki se niso ustrašile pokazati svojega prepričanja in so nastopile v krogih z gojenkami vred. Čast jim! Tudi drugega občinstva že dolgo ni bilo toliko kot letos. Želeti bi le bilo, da se ob takih prilikah bolje drži red, da se procesija ne trga. Le pogumno naprej po poti, katera nam je začrtana — in zmaga bo naša!

D. M. v Polju. Naša „Delavska zveza“ je za bodoče občinske volitve, ki se bodo vršile dne 3. maja t. l., sestavila svojo kandidatno listo. Kandidati so samo iz delavskega stanu in nam jamčijo zato, da bodo izvoljeni odborniki v bodočem obč. odboru zastopali delavske koristi. Dolžnost našega delavstva je, da do zadnjega moža pride na volišče in odda krogljico tisti stranki, katera je največ storila za delavske koristi in to je naša „Delavska zveza“, ki je odsek SLS. Zato naj nobeden ne manjka dne 3. maja na volišču! Gre se za naše koristi in za naš dobrobit. Naj nobeden ne reče: saj je vseeno, če grem volit ali ne, brez mene bodo tudi naredili. To ni res! Vsak glas je dragocen. Zato pa delavstvo v D. M. v Polju pokaži, da si res zavedno in da se zavedaš svojih pravic, pa tudi svojih dolžnosti!

Jesenice. (Organizaciji osred. društva kovinarjev.) Zadržaj številka „Delavca“ nesramno laže o skupini JZS na Jesenicah. Odgovor: Če bo gospod tajnik še čvekval v časopisu, ki hoče biti strokoven, naj piše strokovno, ne pa laži o svojih sotrpinih, ki so do danes hoteli delavski položaj vedno in vedno le izboljšati. Za enkrat to v odgovor na uho tistemu gospodu „feldvebeljnu“.

Cven pri Ljutomeru. Pri občinskih volitvah nastopimo delavci in bajtarji s samostojno kandidatsko listo. Med našimi kmeti se najdejo čudni ljudje, ki sičér pravijo, da so krščanski, ki pa so tako krščanski, kot liberalci, ki s kanceliparagrafom vero — ščitijo in branijo. Tako se je zgodilo, da je eden pri občinski seji rekel: „proč s siromaki, ti jih ne rabiš in jaz jih ne rabim; zakaj bi nam tedaj oni gospodarili!“ Na tak način se neti sovraštvo med revnim delavnim ljudstvom in med kmetom, kar pa ni krščansko in tudi ni pametno v dobi, ko nas vse skupaj, kmete in siromake, tišči liberalni kapitalizem. Krščansko bi bilo, da se neodvisni kmetje zavzamejo za nas odvisne ljudi, da nas podpirajo v boju za našo neodvisnost, za našo pravico.

Št. Ilj v Slov. Gor. Po veliki večini je naša fara — fara delavcev. Kmetov v pravem pomenu besede je malo. Večje kmetije so v rokah naseljenih Švabov. Tudi naši domačini hodijo k drugim na delo, so delavci, ker se na svojem posestvu ne morejo preživiti.

Večino med delavci imajo viničarji. Večini izmed njih gre gmotno slabo. So že nekateri, ki še dobro stojijo, ker imajo pri gospodarju precej zemlje. Ti lahko tu in tam tudi prodajo kako živinče; redijo si svinje itd. Za svoje delo dobijo takozvani „štant“. Ta štant je sramotno nizek. Nekateri gospodarji ga še niso od

začetka vojske povišali. Kaj pa si naj kupi viničar z 200—500 K? In pri tem ima še več delavskih močil! Gospodar dobi za vino 100.000 K in še več, viničarju pa vrže par sto kron. Kje naj si potem viničar kupi obleko! Za drugo delo, ki ne spada k „štantu“, pa dobi viničar pri hrani 2—4 K dnevno; za škropljenje in težje delo se plača tudi več. So gospodarji, ki zelo socialno čutijo, a drugi še vedno plačujejo kot pred vojsko. Na najslabšem so si tisti viničarji, ki se skoraj vsako leto selijo in ti so si svoje bede sami krivi. So pa viničarji, ki so že pri gospodarju 20—40 let in nekaterim izmed njih se prav dobro godi. V narodnem oziru niso naši viničarji najslabši, seveda je njihov značaj mehak. Nimajo v tem oziru močne hrbtenice. Se dajo voditi. V verskem oziru so dobri, v нравnem oziru tu in tam, kjer nanesejo na to družinske, stanovaljske in gmotne razmere, precej slabi. So pa tudi med njimi vzgledni ljudje. Lansko leto jih je hotela socialna demokracija organizirati; zanimanje je bilo v začetku veliko. Viničarji so mislili, da gre za poplavljanje njihovih razmer, šli so na limanice, niso vedeli, zakaj prav za prav gre itd. Poznali niso socialne demokracije. Zavedni socialni demokratje naši viničarji niso bili in ne bodo nikdar. En čas so plačevali mesečne prispevke, a ko so videli, da ne dobijo nič zato — je stvar (gibanje) zaspala. Naša krščanska socialna organizacija je imela več shodov in je ustavila delo socialne demokracije. Pa tudi naša organizacija gre počasi naprej. Naši viničarji še nimajo pravega smisla za organizacijo, nimajo tudi v svojih vrstah dovolj za to vnetih in sposobnih ljudi, pričakujejo preveč od organizacije itd. Mislijo, da bodo Bog ve kaj zato dobili, če so plačali parkrat članske prispevke. Manjka tudi duha skupnosti ali solidarnosti. Tu je še treba velike potrpežljivosti. Pa vendar si bo mogel naš viničar pomagati le potom krščanske organizacije, kakor tudi vsi drugi stanovci. Vlada bi pa naj kmalu rešila viničarsko vprašanje, ki je silno pereče, pa tudi zamotano.

Druga vrsta delavstva so takozvani poljski delavci, dninarji. Ti imajo do 10 K na dan pri celi dnini. Hodijo h kmetom na delo. Večina izmed njih mora z delom svojih rok odsluževati vožnje, oranje itd. ker nimajo na svojem majhnem posestvu dovolj vprežne živine, da bi sami mogli to delo opraviti. Seveda si ti gmotno ne stojijo predobrô, kmet jim v mnogih slučajih ne more več plačati, osobito če nima vinogradov, ki še vendar nekaj nesejo. Kmetje jim ne plačajo pre-dobro, pa jim tudi svojega dela ne računajo po mestnem tarifu; vse se vrši bolj patriarhalčno. Seveda se tu zgodi, da je marsikateri teh delavcev v tem oziru pri kmetu za sužnja in ga ta zlorablja. Tudi še marsikateri kmet sramotno slabo plačuje. Marsikateri nima nobenega čuta pravičnosti. Tak pa tudi težko dobi delavca. O kaki organizaciji ni pri teh delavcih ne duha ne sluha. Seveda so po duhu večinoma naši.

V fari pa imamo tudi dve tovarni za lepenke. Ena je v Ceršaku, druga v Sladkem vrhu, kamor tudi naši ljudje hodijo na delo. V tovarni v Ceršaku je blizu 70 delavcev — moških in ženskih. So sramotno slabo plačani. Moški pride na dan na 25 K brez hrane. Ženske pa so še veliko slabše plačane. V to fabriko hodijo ljudje iz Ceršaka in iz Selnice ob Muri. Tovarna je v posesti nekega konzorcija, ki je zdaj nacionaliziran. Prej je bil posestnik znani žid Tüsth, zdaj pa so Slovenci, kakor n. pr. Bonač iz Ljubljane in drugi. Ta tovarna v Ceršaku pa se bojuje z raznimi prometnimi in drugimi težavami. Manjkajo ji tudi surovine. Odrezana je od postaje Špilje in najbrž ne bo mogla, če bo šlo tako dalje, prosperovati. Najbolje bi bilo, da bi se ta tovarna spremenila v velik mlin, kar bi bilo za Slovenske gorice velikega pomena. Samo pošteno cesto moramo dobiti do nje. Socialni demokrati so tudi te delavce poskusili organizirati; delavcem so obljubili boljšo plačo, so jih nekaj časa zelo terorizirali, a ko so delavci videli, da zastoj plačujejo, so vsi odstopili. Zdaj pa se delavci manj ali več branijo vsake organizacije, ker jim je sumljiva. Če delavci zahtevajo večjo plačo, pa jim družba grozi, da jih takoj odslovi, saj jih dobi itak dovolj. Ljudje so ubogi in gredo na delo, ker nimajo drugega zaslužka.

Bolje so plačani delavci v tovarni na Sladkem vrhu. Žalibog so ti socialnodemokratsko organizirani in nekateri že precej fanatični. V narodnem oziru so večinoma nezavedni ali celo čisto nemškega duha, v verskem oziru pa večinoma zanemarjeni. Tovarna na Sladkem vrhu je prav za prav že v Cmureški fari. Iz naše fare hodijo tje iz Spodnje Selnice. Naše pokvarjajo delavci iz Sladkega vrha. Ti delavci imajo v cerkev silno daleč, in je nevarnost, da jih bodo nasprotniki dobili popolnoma v oblast. Potem so za nas izgubljeni. Tu je tudi veliko pokvarila nemška šulferajnska šola na Sladkem vrhu. Z domačim dušnim pastirjem prdejo ti ljudje malokdaj v dotiko. Nekaj bi se moralo od naše strani za te delavce zgoditi. Pa kako? Bi se že dobili nekaterniki, ki so le prisiljeno pri nasprotni stranki organizirani — ki so po duhu naši Delavcev je zdaj v tej fabriki blizu 200. Delajo priprave za elektrarno.

Še eno vrsto delavcev imamo. To so železniški in prožni delavci itd. So nekateri izraziti socialni demokrati, v zadnjem času tudi komunisti. Pa domačini, če so tudi pri socialni demokraciji organizirani, niso slabi, ne v verskem ne v narodnem oziru.

Delavska mladina.

Strokovno in splošno izobraževalno šolanje obrtnega in industrijskega naraščanja. Ministrstvo Socialne Politike je poslalo poverjeništvu za socialno skrb razpis, ki nam ga je poverjeništvu stavilo na znanje in v izjavo. Razpis se glasi:

„Nedostatki strokovnega in splošno izobraževalnega šolanja obrtnega in industrijskega delavskega naraščanja in vzgoje podmladka v industrijskih podjetjih, odnosno popolno pomanjkanje tega šolanja, zahtevajo korenito preureditev, oziroma novo ureditev šolanja. Predno se pride do odločilnih korakov in definitivnih predlogov, mora ministrstvo poznati, v kakem stanju se nahaja današnje šolanje po pozameznih pokrajinah, odnosno katere korake so napravile že pokrajinske vlade glede sistematične organizacije tega pouka.

Poverjeništvu blagovoli ministrstvu v kolikor mogoče najkrajšem času poročati, ako je ono samo, odnosno kakó drugo poverjeništvu že kaj ukrenilo v tem pogledu, ako ima v pripravi gotove načrte in kako je njeno mišljenje v vprašanju, kdo da more to zadevo najuspešnejše rešiti: ministrstvo z okvirno uredbo za celo državo, pokrajinske vlade v lastnem delokrogu na podlagi te okvirne uredbe ali popolnoma samostojno ali končno druge javne, odnosno privatne ustanove in podjetja.

Poverjeništvu naj v natančnem poročilu poroča, kako je dosedanje stanje in način šolske in strokovne izobrazbe obrtniškega in industrijskega naraščanja, v katerih mestih in krajih se vrši pouk bodisi od države, javnih ali privatnih inštitucij, kjer ni sploh nobenega pouka, odnosno kakšni so načrti pouka najbližje bodočnosti. Nadalje naj poverjeništvu poroča, ako je pouk obligatoričen ali prostovoljen, katero mladino obvezuje, kako dolga je doba šolanja in ob katerem času se vrši pouk po posameznih šolah in tečajih. Poročilo naj obsega podatke, kdo vzdržuje šole in tečaje, ako je pouk brezplačen, kakšna je razporedba glede starosti in kategorije, kakor tudi glede vzgojnega pravca.

V sistematični vzgoji, odnosno sistematičnem šolanju podmladka mora se imeti pred očmi sledeče mladinske kategorije:

- 1.) deca do 14. leta;
- 2.) obrtniški vajenci od 14.—18. leta;
- 3.) mladinski delavci od 14.—18. leta;
- 4.) mladinsko obrtno pomožno osebje preko 18. leta.

Glede vzgoje, pouka in izobraževanja naj stavi poverjeništvu predloge po sledeči opredelbi:

- 1.) Najzgodnejša vzgoja v mladinskih domovih;
- 2.) elementarno in strokovno šolanje;
- 3.) splošno izobraževalno delo (zabava, šport, čitalnice, društvenost, predavanje itd.).

Današnje stanje vzgoje in izobraževanja nikakor ne zadošča obstoječim potrebam, še manj pa potrebam bližnje bodočnosti, ko se bode baš od obrti in industrije zahtevalo intenzivnejšega in spopolnjenjšega dela. S sistematično vzgojo in izobraževanjem hočemo pa ravno to najproduktivnejšo plast naroda kulturno tako dvigniti, da bo v vsakem oziru kos položaju inostranskega delavstva, kar bo seveda tudi dvignilo socialni položaj našega delavstva. Iz vseh dosedanjih

poročil posnema ministrstvo, da je baš obrtni in industrijski naraščaj v današnji dobi v vseh ozirih najbolj zapuščen in v posledici tega tudi brezprimerno slabo izšolan, slabo kvalificiran in v mnogih primerih naravnost podivjan. Ministrstvo polaga ravno v tem vprašanju največjo pazljivost in važnost, radi tega se pričakuje tudi od poverjeništvu, da posveti vprašanju najresnejše uvaževanje in stavi dobro poučene in obširne predloge.

Kakor pozdravljamo, da je vlada uvidela, da je za delavsko mladino res potrebno nekaj ukreniti, tako malo verujemo, da bo vlada z odločno voljo res izvedla, kar je zamislila. Če bo hotela vlada dosledno izvajati temeljite reforme, bo prišla nujno v nasprotje s svojim lastnim sistemom.

Princip vzgoje je individualna, srčna vzgoja. Zato moramo biti odločno proti kaki državni socializaciji mladine, vlada ne sme vzgoje monopolizirati, ona jo mora negovati, podpirati.

V strokovnem oziru mora vlada podpirati že obstoječe šole, mora pred vsem skrbeti, da se osnujejo za vse obrti učne delavnice. Pri zasebnih mojstrih uporabljajo vajenca prvi čas za razna domača dela, za pestovanje, tako da se zgodi, da vajenec po 2—3 letih še nima skoro nobenega pojma v svoji obrti.

Vlada mora ustvariti vse predpogoje, da se čim več delavske mladine izuči kake obrti. Danes je dejstvo, da bi mnogi starši dali otroke radi v kako obrt, a ne zaupajo svojih otrok samovoljno mojstrom.

In tega drugega zla, ki tiče podivjanost obrtne in industrijske mladine, tega vlada ne bo odpravila z nobeno takozvano moralno vzgojo, ker če hoče biti vlada dosledna in popolna, potem je poročstvo le vzgoja v absolutni morali, ki jo vsebuje le krščanstvo. In ne bomo grešili mnogo, če trdimo, da je vlada sama kriva podivjanosti prav mnogo raditega, ker je odpravila verouk iz obrtno-nadaljevalnih šol. In ravno zato ne verujemo v dovolj resno in odločno vladno voljo, da odpravi to najhujše zlo delavske mladine, ker ne verujemo, da je vlada voljna, porabiti ono sredstvo, ki edino pomaga: krščansko vzgojo.

To v kratkem povdarjamo za danes: Vlada naj podpira obstoječe zavode in organizacije, ki delujejo za delavsko mladino, naj jim ne veže roke, kot se to zdaj včasih dogaja — naj skrbi za njihovo razširjenje, naj pa nikdar ne poskuša vzgoje monopolizirati, ker potem gremo na celi črti v to smer, kot jo je vlada pokazala s svojo naredbo, da je spravila prisilne delavnice iz resorta Ministerstva Socialne Politike v resort — justičnega ministrstva.

Na razpis bomo predložili vladi še širšo utemeljeno spomenico, ki jo objavimo.

Iz mednarodne krščanske strokovne organizacije.

Delavska banka. Iz Kölna v Nemčiji nam poročajo, da so nemške krščanske strokovne organizacije na zadnjem kongresu sklenile, da osnujejo svojo banko. Misel je bila že stara, težko jo je bilo le izvršiti. Žilavi marljivosti nemških tovarišev pa se je končno posrečilo, da so pretekli mesec osnovali svojo banko. Stvar je očitvidno skrajno potrebna, če pomislimo, da danes delavec, če pač more kaj prihraniti, vraga svoje prihranke v hranilnice in banke, ki so dejansko danes po večini predstaviteljice kapitalizma, proti kateremu se delavec bori. S takimi vlogami delavec sam posredno podpira svojega smrtnega sovražnika. In ne samo to! S tim, da se finančna moč delavstva zbere v lastnem zavodu, raste moč delavskega pokreta, raste njegov vpliv na splošno gospodarstvo. Denar delavskih rok naj služi delavcu, naj bo njemu v korist. Če razpolaga strokovna organizacija odosno njen tak bančni zavod z delavskim denarjem, potem bo mogla vzdržavati lastna podjetja, s tim pa bo položila kvas socialnega gospodarstva, spodrinila podjetja, zasnovana na kapitalistični podlagi, in odprla pot v zdravo socialno dobo. Če gremo mimo vseh dobrin, ki jih nudi tak zavod v obrambi proti kapitalizmu, nam postane važnost takega delavskega denarnega zavoda očitvidna, ker s takim zavodom nastopa organizirano delavstvo z istim orožjem v konkurenčni boj proti bankam, ki so nositeljice kapitalističnega sistema. In v tej konkurenci že ni več samo obramba pred kapitalističnimi bankami, v tem je že napad nanje. Tim hujši napad, ker je orožje isto. — Nemški tovariši nam kažejo pot. Pomisliti moramo, da vzdržuje ohraniteljice liberalno-kapitalističnega sistema, to so banke, delavski denar, če že ne v prvi vrsti, a gotovo v neki meri. Ta mera bo večja, čim bolji bo delavski zaslužek, ker si bo marsikateri delavec položil kaj na stran. Na eni strani delavcu škodljivo podpiranje kapitalističnih denarnih zavodov, s tim, da vanje vraga denar, na drugi strani neizmerna korist, ki jo ima delavska organizacija in neposredno vsak delavec, če razpolaga s kapitalom — to so bili motivi, ki so zavedno nemško krščansko delavstvo napeljali nato, da je osnovalo svojo lastno banko.

Mednarodni kongres krščanskih rudarskih strokovnih organizacij. Dne 10. t. m. se vrši v Solnogradu mednarodni kongres krščanskih rudarskih strokovnih organizacij. Na dnevnem redu je ustanovitev krščanske rudarske internacionale.

Iz uredništva: Radi pomanjkanja prostora je moralo več gradiva izostati. Čim nam bodo sredstva dopuščala, bomo izdajali „Našo moč“ na 16 straneh, da bomo lahko vsestransko zadovoljili tovariše. — Gosp. dr. M. B. je daroval tiskovnemu skladu „Naše moči“ sto kron. Bog plačaj!

Naročajte in širite naše liste:

„NOVI ČAS“, delavski dnevnik!
„NAŠA MOČ“, strokovni glasnik!

Urednik: Franjo Sušnik.

Izdajatelj: Konzorcij „NAŠE MOČI“.
Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani.

Proda se obleka, dobro ohranjena, po nizki ceni; odda se samo članom JSZ.
Nastov pove tajništvo JSZ. — Stari trg številka 2.